

ДОКЛАД
НА НАЦИОНАЛНИЯ ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ
ЗА ИЗВЪРШЕНА ПРОВЕРКА В ЗАТВОРА В ГРАД ВАРНА И
ЗАТВОРНИЧЕСКИ ОБЩЕЖИТИЯ ОТ ОТКРИТ И ЗАКРИТ ТИП, АРЕСТ В
ГРАД ВАРНА И ОДМВР - ВАРНА

Съгласно Заповед № РД-08-32 от 22.07.2021 г. на омбудсмана на Република България, екип в състав: д-р Мариана Патрикова и Силвия Славева извърши проверка в периода 02.08. – 05.08.2021 г., в гореуказаните обекти.

Съгласно чл. 28в от Закона за омбудсмана, екипът действа като Национален превантивен механизъм (НПМ) с правомощията на омбудсмана по чл. 28а от този закон.

Екипът благодари за оказаното съдействие от страна на администрацията в проверяваните обекти.

Целта на проверката е свързана с изпълнението на основните препоръки, дадени при предишни проверки на НПМ и множество жалби, постъпили от лишени от свобода, свързани с лоши материално-битови условия, липса на трудова ангажираност, условно предсрочно освобождаване, употреба на сила и помощни средства, незадоволително качество на предоставяната храна и непредоставяне на медицинска грижа.

I. МЕСТА ЗА ЗАДЪРЖАНЕ В СИСТЕМАТА НА МИНИСТЕРСТВО НА ПРАВОСЪДИЕТО

1. ЗАТВОР – ГРАД ВАРНА

Затворът е бил посетен от екип на Националния превантивен механизъм през 2017 г. Същата година е извършен и частичен ремонт на корпуса на затвора.

През календарната 2020 г. в затвора – Варна са постъпили 452, от тях:

Осъдени – 262

Обвиняеми – 99

Подсъдими – 91 лица.

В деня на проверката в корпуса на затвора бяха настанени 236 лица.

В общежитията от открит тип общият брой на лицата беше 284, а в закрития тип имаше 90 настанени.

В проверените спални помещения, в корпуса на затвора, се спазва изискуемата жилищна площ, спрямо броя на настанените лица, но в някои от помещенията имаше наличие на влага и мухъл по стените и в санитарните възли. Проверяващият екип констатира наличие на хлебарки и дървеници във всички проверени спални помещения.

Проблемът с наличието на хлебарки и дървеници във всички места за лишаване от свобода е дългогодишен. Националният превантивен механизъм многократно е оценявал същия като грубо нарушение на чл.3 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража и в тази връзка е отправял множество препоръки, в предходни свои доклади, за справяне с този проблеми.

Ето защо, на основание чл.28а от Закона за омбудсмана и във връзка с предходни наши препоръки, НПМ желае да получи информация от Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ относно взетите мерки за отстраняване на системния и задълбочаващ се проблем с наличието на хлебарки и дървеници в местата за лишаване от свобода.

Без да бъдат включени в списъка с разрешени вещи имаше период, когато препарати за борба с хлебарки и дървеници се продаваха в лавките на ДП „Фонд затворно дело“. Тогава нямаше толкова оплаквания, защото имаше възможност лишените от свобода да вземат самостоятелни мерки. В тази връзка омбудсмана на Република България, в качеството си на Национален превантивен механизъм, е отправял препоръка към министъра на правосъдието да бъде разрешено ползването на такива препарати от лишените от свобода, тъй като същите са безвредни за здравето. За съжаление няма отговор по тази препоръка.

С оглед на гореизложеното, НПМ повтаря препоръката си към министъра на правосъдието да бъде разширен списъка на разрешените вещи, като бъде допуснато закупуването и използването на препарати за борба с хлебарки и дървеници от лишените от свобода.

При проверка на Медицинския център на затвора беше констатирано, че същият се нуждае от цялостен ремонт. Налични са три болнични стаи и три изолационни,

където се изолират лишените от свобода, болни от COVID - 19 инфекция. Има отделна столова, която освен ремонт се нуждае и от смяна на наличните електроуреди. Банята и тоалетна са в явно негодно състояние.

Екипът на Националния превантивен механизъм отправя препоръка към началника на затвора – Варна за цялостен ремонт на помещенията и подмяна на електроуредите в Медицинския център на затвора.

Условията в медицинския център

Кухнята в корпуса на затвора също се нуждае от ремонт и подмяна на електроуредите, предвид което НПМ отправя препоръка към началника на затвора същата да бъде ремонтирана и наличните електроуреди да бъдат подменени.

ЗАТВОРНИЧЕСКО ОБЩЕЖИТИЕ ОТ ОТКРИТ ТИП „ВАРНА“

Това затворническо общежитие се намира на територията на затвора – гр. Варна. В деня на посещението имаше 59 лица, изтърпяващи наказание „лишаване от свобода“, като капацитетът на общежитието е за 80 лица.

Материално-битовите условия са добри. Всеки ден е осигурен е достъп до топла вода.

Наблюдава се много висок процент на заетите в трудова дейност.

ЗАТВОРНИЧЕСКО ОБЩЕЖИТИЕ ОТ ОТКРИТ ТИП „РАЗДЕЛНА“ И ЗАТВОРНИЧЕСКО ОБЩЕЖИТИЕ ОТ ЗАКРИТ ТИП „РАЗДЕЛНА I”

През 2016 г. е извършен цялостния ремонт на общежитието от открит тип „Разделна“.

Съгласно Заповед № ЛС-04-1326 от 05.08.2016 г. на Министъра на правосъдието е открито общежитие от закрит тип „Разделна I“ - II-ра категория, разположено на 2-ри и 3-ти жилищен етаж в ремонтираната сграда на общежитието от открит тип „Разделна“.

След ремонта капацитета на общежитието е за 272 лишени от свобода, от които за открит тип – 92 лишени от свобода, закрит тип – 180 лишени от свобода.

В деня на извършената проверка в открития тип бяха настанени 130 лица и 87 в закрития тип. Предвид явната пренаселеност е обособен открит тип и на втория етаж от общежитието. Това обаче от своя страна създава предпоставка за нарушаване разпоредбата на чл.71а от Правилника за прилагане на Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража /ППЗИНЗС/, тъй като проверяващият екип констатира, че на един етаж /втори/ живеят лица от открития и закрития тип. При преминаването на лица от закрития тип през коридора се налага лицата от открития тип да бъдат заключвани в спалните си помещения.

НПМ намира за недопустимо лица с различен режим да живеят заедно, в един коридор.

Предвид тази констатация, екипът на НПМ препоръчва на началника на затвора – гр. Варна да бъдат взети необходимите мерки за спазване разпоредбата на чл.71а от ППЗИНЗС на територията на ЗООТ „Разделна“.

Материално-битовите условия в ЗООТ „Разделна“ и ЗОЗТ „Разделна I“ са добри. В деня на проверката беше започнал ремонт на санитарните възли в спалните помещения. Кухнята и столовата също са в добро състояние. Поддържа се необходимата хигиена.

Проверяващия екип получи множество оплаквания от лишените от свобода с твърдения, че монтирания в коридора на първия етаж телефон не работи от близо седмица. След намесата на експерти от администрацията на омбудсмана на Република България, беше извършена профилактика от мобилния оператор и телефонът беше въведен отново в експлоатация.

Това затворническо общежитие се захранва с питейна вода от собствен водоизточник – каптиран извор, чийто дебит се оказва крайно недостатъчен /особено през летния сезон/ за осигуряване на необходимото количество питейна вода, във всяко спално помещение на лишените от свобода. Това обстоятелство е наложило въвеждането на режим за ползването на питейната вода.

Екипът ни получи множество оплаквания от лишените от свобода както по отношение на въведения режим, така и относно липсата на обявен график за ползването на питейната вода, в коридорите на общежитието.

След разговори с администрацията на това пенитенциарно заведение стана ясно, че от страна на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ са проведени разговори с „ВиК“ – гр. Варна за разглеждане на възможността и условията за присъединяване на ЗО „Разделна“ към водопроводната мрежа. Становището на дружеството е, че същото не може да подsigури финансиране за изграждане на тази водопроводна мрежа.

Предвид ситуацията, НПМ отправя препоръка към Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ да бъде разгледана възможността за осигуряване на финансиране през следващата година за изграждане на водопроводна мрежа и присъединяване на ЗО „Разделна“ към „ВиК“ – гр. Варна.

1.1. АРЕСТ – ВАРНА

Арестът е бил посетен от екип на Националния превантивен механизъм през 2017 г. Тогава е констатиран извършен ремонт.

Към днешна дата условията в ареста не са добри – достъпът до дневна светлина е незадоволителен, има централна вентилация.

Във всяко помещение има санитарен възел с течаща вода. Подът е с теракотени плочки. Арестът разполага с 19 помещения всяко, от които с 13 кв. м. площ, като две от помещенията (9 и 10) са с по 18 кв. м. При изискуеми 4 кв. м. капацитетът на ареста е 59 лица.

В деня на проверката имаше 24 задържани, а за месец юли броя на задържаните лица е 22. Средно дневно задържани са 25.

Арестът разполага със стая за разходка, две помещения за адвокатско свиждане и две помещения за свиждане с граждани.

Арестът се намира на гърба на сградата на Окръжен следствен отдел при Окръжна прокуратура – гр. Варна.

При посещението си през 2017 г. Националният превантивен механизъм е отправил препоръка към министъра на правосъдието за цялостно преместване на този арест на територията на затвора – гр. Варна. Към денят на посещението препоръката все още не е изпълнена.

Ето защо, НПМ отново отправя препоръка към министъра на правосъдието Арест – гр. Варна да бъде преместен на територията на затвора – гр. Варна.

II. МЕДИЦИНСКО ОБСЛУЖВАНЕ В МЕСТАТА ЗА ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА

При проверката се установи, че затвора - Варна не разполага със собствени медицински специалисти и медицинският център не функционира. Медицинското обслужване на лишените от свобода се осъществява от ОПЛ служебно определен от НЗОК , с работно време 4 часа два пъти в седмицата. В ЗО „Разделна“ по граждански договор е осигурен лекар веднъж седмично за 4 часа. При проверката се установи, че лекарят реално е работил през 12 дни. По граждански договор в затвора и ЗО „Разделна“ веднъж седмично работи и лекар по дентална медицина.

НПМ оценява ситуацията с липсата на медицински специалисти, като крайно неблагоприятна и критична за медицинското обслужване на лишените от свобода и за извършването на здравните и административни дейности, изискващи медицински специалисти. Напр.: организиране на хигиенно епидемиологичен контрол; разпределение на новопостъпили лишени от свобода; конвой на лишени от свобода; медицинска справка за училище и др.

Констатира се и неудовлетвореност от медицинското обслужване на служебно определеното ОПЛ . Началникът на затвора е сезирал РЗОК - Варна, за извършване на проверка и смяна на лекаря. Администрацията на затвора е пушало обява за назначаване на лекар в Медицинския център, но към момента няма кандидати.

За установеното при проверката НПМ проведе разговор с Главния директор на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“, който пое ангажимент за разрешаване

на проблема с медицинското обслужване на затвора - Варна във възможно най-кратък срок.

НПМ счита, че за **обезпечаването на пенитенциарната система с медицински кадри** е необходимо Министерство на правосъдието да промени кадровата си политика за медицинските специалисти, като подобри условията на труд и трудовите възнаграждения на специалистите, осигури възможност за поддържане и повишаване квалификацията им и в по-дългосрочна перспектива да обмисли възможността за договаряне на квоти за обучение на медицински специалисти за пенитенциарната система във **Висши учебни заведения**.

При проверката в ЗО „Разделна“ имаше лишен от свобода с диагностициран карцином на простатата без последващо лечение.

III. МЕСТА ЗА ЗАДЪРЖАНЕ В СИСТЕМАТА НА МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

1. I^{во} районно управление „Полиция“ – гр. Варна

В деня на проверката имаше 1 задържано лице. От Книгата за задържани лица е видно, че от началото на годината са задържани 492 лица. Това районно управление обслужва Общинска полиция при Община Варна и сектор „Криминална полиция“ при ОДМВР – Варна.

Налични са 6 помещения за задържане, едно от които за непълнолетни. Всички помещения са с две легна, тип дървени нарове. Настилката е балатум. Осигурен е достъп до естествена светлина. Постелъчен инвентар се предоставя при задържане.

На видно място е поставен Правилника за вътрешния ред в полицейското управление и актуален списък на дежурните адвокати към Адвокатска колегия – гр. Варна. Оповестен е и телефонът на Националното бюро за правна помощ.

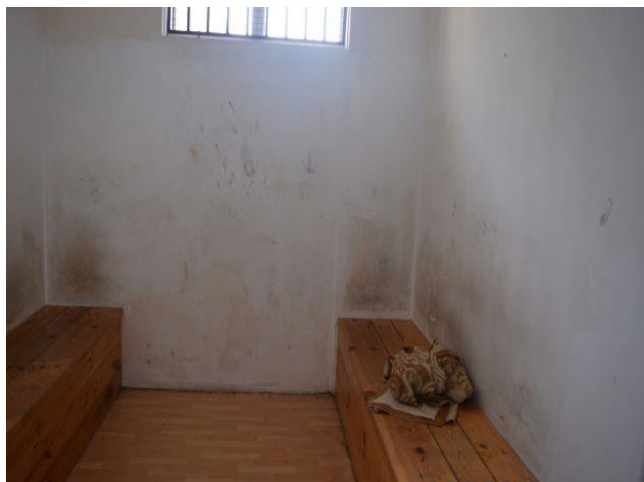
2. III^{то} районно управление „Полиция“ – гр. Варна

В деня на посещението имаше две задържани лица, един от които непълнолетен. От Книгата за задържани лица е видно, че от началото на годината броят на задържаните е 801.

Помещенията са оборудвани с по две легла, тип дървени нарове. Санитарният възел е в лошо състояние.

Предвид това НПМ препоръчва на министъра на вътрешните работи да бъде извършен ремонт на санитарния възел в това място за 24-часово задържане.

При проверка на Книгата за задържани лица и в двете районни управления, екипът на НПМ констатира, че информацията относно извършения първичен преглед на задържаните не се попълва.

НАЦИОНАЛНИЯТ ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ ПРЕПОРЪЧВА:

1. На министъра на правосъдието

- да бъде разширен списъка на разрешените вещи, като бъде допуснато закупуването и използването на препарати за борба с хлебарки и дървеници от лишените от свобода;

- да бъде променена кадровата политика за медицинските специалисти, като се подобрят условията на труд и трудовите възнаграждения на специалистите, осигури се възможност за поддържане и повишаване квалификацията им и в по-дългосрочна перспектива да бъде обмислена възможността за догаряне на квоти за обучение на медицински специалисти за пенитенциарната система във Висши учебни заведения;

- Арест – гр. Варна да бъде преместен на територията на Затвора – гр. Варна;

2. На министъра на вътрешните работи

- да бъде извършен ремонт на санитарния възел в III^{то} районно управление „Полиция“ при ОДМВР - Варна

2. На Главния Директор на Главна Дирекция „Изпълнение на наказанията“:

- на основание чл.28а от Закона за омбудсмана и във връзка с предходни препоръки, да бъде предоставена информация относно взетите мерки за отстраняване на системния и задълбочаващ се проблем с наличието на хлебарки и дървеници в местата за лишаване от свобода;

- НПМ отправя препоръка към Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ да бъде разгледана възможността за осигуряване на финансиране през следващата година за

изграждане на водопроводна мрежа и присъединяване на ЗО „Разделна“ към „ВиК“ – гр. Варна.

4. На началника на Затвора – гр. Варна:

- да бъде извършен цялостен ремонт на помещенията и подмяна на електроуредите в Медицинския център на затвора;
- да бъде ремонтирана кухнята на затвора и наличните електроуреди да бъдат подменени;
- да бъдат взети необходимите мерки за спазване разпоредбата на чл.71а от ППЗИНЗС на територията на ЗООТ „Разделна“.